

Ballongposten från Paris 1870–71

Världens första reguljära luftpost

Av Bengt Henryson

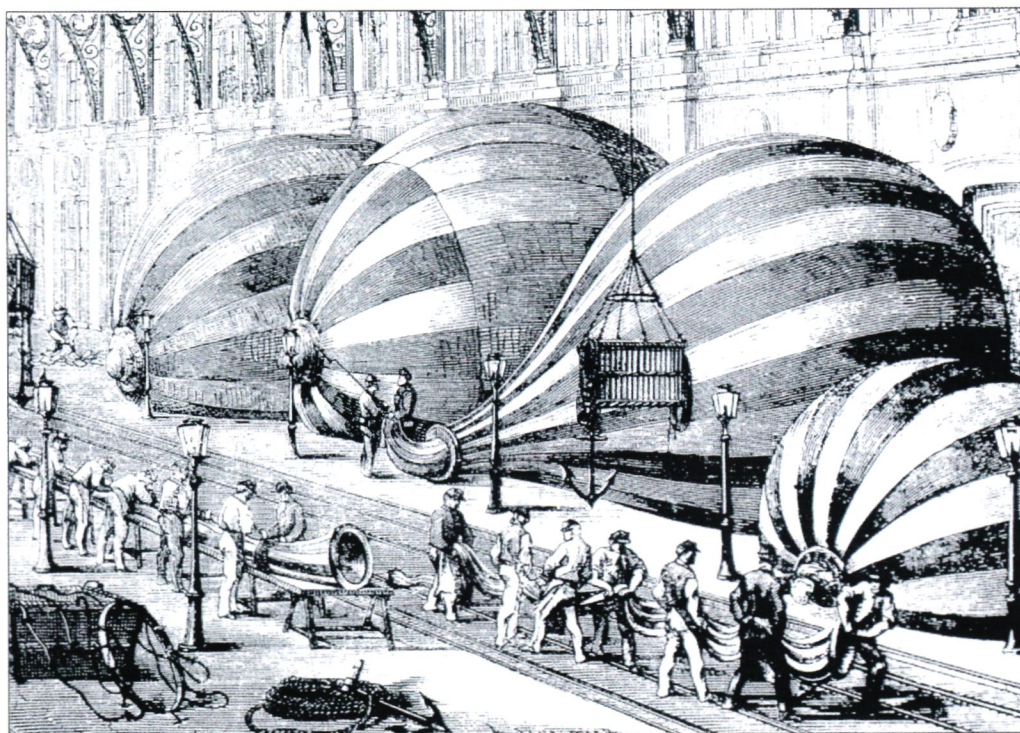
Inte mindre än 4,5 miljoner brev, depescher och lövtunna tidningar kom att lämna Paris luftvägen under tiden september 1870 till januari 1871. Fransk-tyska kriget pågick som bäst och staden var kringrädd av fienden. Vägarna till och från Paris var avskurna och tågtrafiken lamslagen. Normalt skulle det vara omöjligt för de instängda att komma i kontakt med omvärlden.

Sådan var situationen när monsieur

BENGT HENRYSON är född år 1936.

Under sina trettio år som journalist på Dagens Nyheter ägnade han de sista 10 åren, fram till pensioneringen 2001, bland annat åt veckovisa frimärksspalter i tidningen. Vid sidan av sin journalistiska verksamhet har han även skrivit sju böcker, de flesta om natur och kultur.

Ballongerna tillverkades i de båda tomma järnvägsstationerna Gare d'Orléans (bilden) och Gare du Nord.

Félix Tourmachon, mer känd som Nadar, trädde inför generalpostmästare Rampont. Nadar var fotograf och författare men framförallt en framstående ballongflygare. Bäste vännen och likaledes flygentusiasten Jules Verne hade turen att befinna sig i Cap d'Antibes vid preussarnas angrepp. Han höll just på att skriva "Jorden runt på 80 dagar".

Nadar tog i stället med sig två andra ballongflygare, herrar Dartois och Duruof. En månad tidigare hade trion påpassligt bildat företaget Générale Aérostatique et de l'Autolocomotion Aérienne, beläget vid 35, rue des Capucines. De erbjöd sig nu att ta hand om all postbefordran ut från staden. Postgeneralen tog emot dem med öppna armar.

Försändelserna skulle märkas "Par Ballon Monté" (Med uppstigen ballong) och fick inte väga mer än 4 gram styck. Även tidningar i miniformat kom att distribueras luftvägen. Gazette des Absents gavs ut onsdagar och fredagar under hela belägringen. Bland andra tidningar som kom ut någorlunda regelbundet fanns Dépêche Ballon, Le Soir och Le Journal Poste. Snart nog såldes också brevpapper försedda med texten PAR BALLON MONTÉ. Även Postverket och de olika ministerierna lät framställa officiella och betydligt elegantare brevpapper – en föregångare till senare tids aerogram.

Det var sammanlagt 67 ballonger som lämnade Paris under de fyra månader inneslutningen varade. Därmed var världens första reguljära luftpost etablerad.

Det som gjort ballongposten från Paris belägring 1870-71 så uppskattad bland specialsamlarna är att breven med få undantag har sitt innehåll kvar. De är inte bara filatelistiskt intressanta, de utgör också historiska dokument från vanliga stadsbor med ögonblicksbilder från ett plågat Paris. Somliga förskräckta, andra uppgivna och åtskilliga ursinniga. Gemensamt för de flesta är att de försöker lugna släkt och vänner ute i provinserna.

Flera tidningar distribuerades kontinuerligt under belägringen. "La Cloche" tillhörde dock de mest sällsynta och kom bara ut med två nummer.

Krigsförklaring

Upprinnelsen till stadens prekära situation låg ett halvår tillbaka i tiden. De många tyska staterna hade börjat förhandla om ett samgående – det som skulle komma att mynna ut i "Tyska Riket" 1871. Detta såg den franska statsledningen som ett hot mot den centraleuropeiska maktbalansen. Och inte blev saken bättre av att kansler Bismarck skickat iväg en halvhjärtad trevare om att placera den tyske prinsen Leopold av Hohenzollern-Sigmaringen på Spaniens tron.

Det senare tog kejsar Napoleon III (brorson till den store härföraren) som intäkt för att förklara Tyskland krig. Det skedde den 19 juli 1870. Svaret kom direkt. Kansler Bismarck gick över gränsen med sin hårddrillade preussiska armé och intog fästningsstaden Metz. Ett dräpslag för fransmännen som grovt överskattat de egna trup-

pernas stridsduglighet. Napoleon III skyndade till undsättning med Rhenarmén på cirka 100.000 man. Efter en del inledande träffningar möttes de båda arméerna i ett avgörande slag vid den lilla staden Sedan. Drabbningen ägde rum den 2 september.

Det gick inte riktigt som fransmännen tänkt sig. Hela hären, med kejsare och allt, inringades och tillfångatogs. Två dagar senare avsattes Napoleon III av den hemmavarande regeringen med inrikesminister Léon Gambetta i spetsen. Frankrike återgick till att bli republik (för tredje gången). Vägen till Paris låg nu öppen för preussarna. Söndagen den 18 september 1870 nådde de fram och dagen därpå slogs en järnring runt staden. 2 miljoner parisare, 80.000 tillfälliga besökare och ett antal utländska sändebud var fångade i fällan.

Första ballongen sprack

När den första chocken lagt sig växte ett desperat behov fram att meddela sig med omvärlden. Åtskilliga hade oroliga släkting-

ar och vänner ute i provinserna och de utländska ambassadörerna var ivriga att få iväg rapporter till hemländerna. Det blev dags för ballongflygarna att göra sin insats. Det kunde dock ha börjat bättre. Redan dagen efter belägringen gjordes ett första försök. När den något ålderstigna ballongen väl fyllts med vanlig lysgas sprack hela ballonghöljet och sjönk ihop som en punkterad sufflé. Till all lycka var ballongen fortfarande förtöjd vid marken.

Två dagar senare gick det bättre. Ballongen Neptun, som tillhörde Nadar, riggades upp vid Saint-Michel i Montmartre och klockan 8 på förmiddagen den 23 september lossades förtöjningarna. Ombord fanns förare Jules Duruof, en första postsäck med ett begränsat antal brev, avstämplade Paris 19 – 22 september 1870, enbladiga tidningar tryckta på tunnast möjliga papper samt en del depescher.

Det gällde att snarast komma upp till minst 1.000 meters höjd för att vara utom räckhåll för fiendens muskötkulor. Allt gick

En tjänsteman på finansministeriet meddelar sin syster i Calvados att han ska försöka ta sig ur Paris med någon av ballongerna. Brevet, stämplat i Paris 18 november 1870, medföljde ballongen Général-Uhrich som startade samma dag från Gare du Nord.

efter beräkningarna. Efter att nått betryggande höjd grep vinden tag i ballongen och förde den iväg i västlig riktning. Landningen skedde utan malörer efter tre timmars flygning i närheten av Evreux, cirka 100 kilometer från Paris.

Då bara ett fåtal brev följde med på premiärturen tillhör dessa de mest eftersökta bland specialsamlarna av "Ballon Monté". Breven var inte frankerade utan skulle lösas ut av mottagarna. Samma gällde för de två följande ballongerna, Ville-de-Florence och États-Unis.

Ville-de-Florence som lyfte från boulevard d'Italie klockan 11 på förmiddagen den 25 september hade med brev avstämplade 23 till 25. Den var den första ballongen som förde med sig brevduvor. Fågelburen, liksom tre postsäckar på sammanlagt 150 kilo, var surrade på korgens utsidor. Piloten Gabriel Mangin fick snabbt upp ballongen till hög höjd och de förtretade tyskarna kunde se den segla iväg bort över deras linjer. En avdelning sachsiska husarer försökte följa efter på marken men blev ohjälpligt efter. Landningen skedde i närheten av Vernouillet, 30 km nordväst om Paris.

Det lilla brevet, 58x55 mm, här med bakflikarna utvikta, sändes med ballongen Garibaldi den 22 oktober. En son, nybliven soldat, meddelar sin far att han redan samma kväll skall ut för att möta fienden. Det kan dröja innan han hör av sig igen, skriver han ...

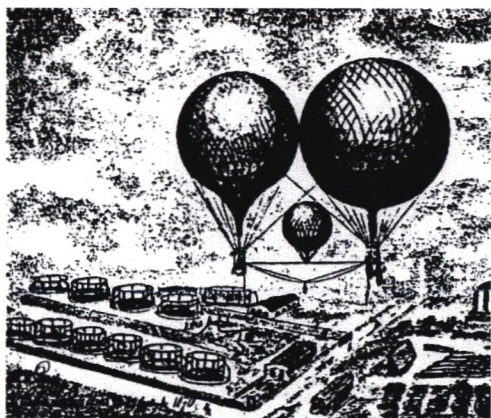
Sverigebrev

I en av postsäckarna låg något så ovanligt som ett ballongbrev till Sverige. Det var ställt till Madame Lundgren i skånska Osby. Senare forskning visade att det förmodligen var sonen som den 24 september 1870 lämnat in brevet på postkontoret vid rue d'Amsterdam. På outgrundliga vägar letade sig brevet genom ett krigshärjat Europa och nådde fram efter en månad, den 24 oktober enligt baksidans ankomststämpel. På framsidan fanns lösenstämpeln "56" (öre). Efter närmare 130 år (1999) dök det lilla brevet, 70 x 50 mm, upp vid en av Postiljonens auktioner i Malmö och klubbades för 71.200 kr! Brevet var ovanligt då det endast var ett kuvert utan innehåll. De flesta ballongbreven bestod av ett brevpapper som fylldes med text på ena sidan och därefter veks ihop till lämpligt format varpå man skrev adressen på utsidan. Eftersom papperet var så tunt lyser den skrivna texten för det mesta igenom även på brevetts utsidor.

Mangin och hans passagerare monsieur Lutz fick snabbt hjälp av ortsbefolkningen att gömma ballongen innan fienden hann fram. Duvorna försågs med små skrivna meddelanden om den lyckade färden och släpptes iväg. Redan samma kväll nådde de fram till duvslaget i Paris där både ägaren och Postens personal väntade.

Nr 3 "États-Unis" var en säregen skapelse. Två stora ballonger, Napoléon och Hi-

Den säregna États-Unis bestod av två sammankopplade ballonger, Napoléon och Hirondelle, samt en mindre som stabilisator.

rondelle, hade kopplats samman med en tredje mindre som skulle fungera som stabilisator. Ekipaget lyfte den 29 september från gasverket La Villette. Piloten Louis Godard landade med sin passagerare Monsieur Courtin vid Château de Magnanville efter 58 kilometer i samma riktning som de båda första ballongerna.

Nummer och namn

Postgången blev nu strikt reglerad och alla ballonger försågs med nummer och namn. Tre av dem förblev dock odöpta av någon anledning och fick beteckningen "Non-Dénommé" samt ett extra nummer. Brevens avstämplingsdag är av största betydelse för samlaren. Den gör det tämligen lätt att avgöra vilken ballong ett visst brev har skickats med. Om vädret inte tillät några flygningar under flera dagar och posten hopade sig hände det dock att flera ballonger sändes iväg samma dag.

Efter dessa inledande framgångar hade postflyget funnit sin form och blivit etablerat. I fortsättningen skulle breven frankeras av avsändaren. Ett pikant problem uppstod med frimärkena. Kejsaren var ju avsatt och landet republik. En ny frimärksserie tryckes efter en månad där man återgick till 1849 års motiv med porträtt av gudinnan Ceres och texten Repub. Franç. Även i Bordeaux tryck-

tes en enklare otandad serie med samma motiv.

I Paris tog man dock vad man hade och det blev kejsar Napoleon III:s porträtt med den pampiga texten "Empire Français". Trots att han var avsatt redan innan belägringen inleddes, återfinns dessa frimärken på åtskilliga Ballon Monté-brev. Inrikesportot var 20 och utrikes 30 centimes.

Av utrymmesskäl går det naturligtvis inte att redogöra för alla de 67 ballongerna som svävade iväg i alla tänkbara riktningar. Åtskilliga av dem hamnade i mycket dramatiska situationer. Två av dem försvann i Atlanten, tjugofem hamnade inom ockuperat område, varav fem fångades in i samband med landningen. Mest omskriven är Ville-d'Orléans som i dimmigt väder missade den holländska kusten och försvann ut över Nordsjön.

Viktiga brevduvor

Något om brevduvorna innan vi går vidare i texten. Man insåg snart fördelen med dessa bevingade budbärare, de bar på snabba vingar hem meddelanden till Paris. Piloterna fäste små tuber under vingarna. Däri stoppades korta redogörelser om hur färden avlöpt, landningsplats och eventuella strapatser. Detta bidrog i hög grad till att denna flygpostperiod är så väl dokumenterad. Redan före avresan noterades nogsamt från vilka duvslag fåglarna hämtades till de olika ballongerna. Duvornas hemfärder var inte utan faror; jägare och rovfåglar utgjorde ett ständigt hot. Men de flesta kom tillbaka till det lockande duvslaget i Paris.

Fotokonsten hade kommit så långt att man också kunde fotografera hela dokument, inte minst agentrapporter om fiendens rörelser, och sedan förminska dem till mikroformat för att duvorna skulle orka bära dem. Bokstäverna hade förvandlats till oläsliga små prickar. I Paris fanns förstöringsapparater redo att göra dokumenten fullt läsbara igen.

Den säregna postbefordringen bjöd på en del speciella problem. När en ballong väl skickats iväg var och förblev den borta, den

gick inte att styra annat än i höjdlöd och kunde därför inte återvända till Paris. Efter- som behovet av ballonger var stort sattes tillverkningen omedelbart igång. 120 söm- merskor engagerades. Ett kakiliknande grovt bomullstyg, impregnerat med linolja och lackerat för att bli gastätt, kom till använd- ning. Posten betalade 4.000 francs styck för dem. Järnvägsstationerna Gare du Nord och Gare d'Orléans låg öde eftersom ingen tåg- trafik förekom. De stora tomma vänthallar- na lämpade sig väl för verksamheten.

En annan bristvara var piloter, eller aéro- statier som ballongförarna kallades. Paris var sedan ett sekel känt för publika ballong- uppstigningar. Det fanns 18 yrkesförare i sta- den. Dessa engagerades omedelbart av det franska Post- och Telegrafverket. Sedan gäll- de det att utbilda fler flygare. Sjömän an- sågs särdeles lämpade. De var vana vid tack- el och tåg och gungande skepp. 30 sjömän snabbutbildades och dessutom 16 andra fri- villiga. Det man fick lära sig var komman- dona "Låt gå!" vid starten, och "Låt ankaret gå!" i samband med landningen. Det var i stort sett hela utbildningen.

Ville-d'Orléans

Mest omtalad av alla ballongfärder var den som helt ofrivilligt kom att slå nytt längdre- kord. Torsdagen den 24 november 1870, strax före midnatt, lättade Ville-d'Orléans från Gare du Nord. Det började som en ru- tinflygning; ballongen var den 33:e i ord- ningen som lämnade Paris. En skillnad var det dock. Tidigare hade ballongerna seglat iväg dagtid och ändå varit säkra bara de kommit upp på tillräcklig höjd. Något fient- ligt luftvärn existerade inte. Men så konstru- erade den tyske vapentillverkaren Krupp en "ballongkanon". På en vagn monterades ett manshögt stativ och uppe på det själva ka- nonröret som var vridbart både i höjd- och sidled.

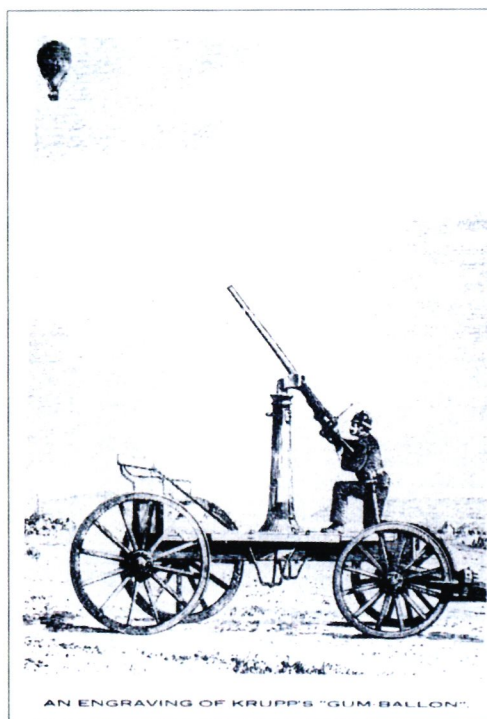
Motdraget blev att ballongerna skickades iväg i skydd av nattmörkret. Piloten Paul Rolier, 30 år, och passageraren L. Bézier, 26, nådde upp till 2.000 meter och gled iväg för en sydlig vind. Ljusen från Paris bleknade

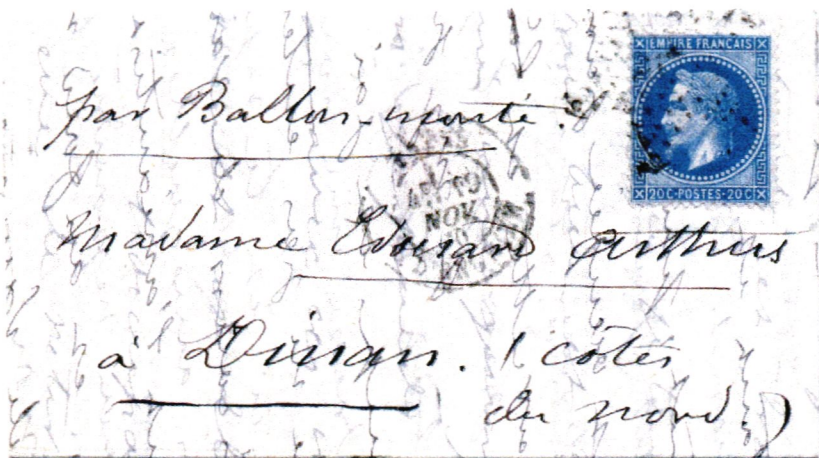
efterhand bakom dem. Landningen hade planerats att ske någonstans i Nordfrankrike eller Belgien. De hade klar sikt och kunde se stjärnorna. Men så vid halvtretiden på nat- ten råkade de ut för tät dimma och såg inte längre var de befann sig. De hörde dock lju- det från tåg. Så långt var allt gott och väl. De hade mark under sig. Efterhand tonade ljuden bort och de kunde bara höra en och annan tågvissla. Till slut tystnade även de.

En annan ballong Archimède, som star- tat tre dagar tidigare, hade hamnat i en lik- nande situation. På ren intuition inledde pi- loten Jules Buffet nedstigningen och lycka- des landa på yttersta landremsan i Holland. Fem minuter till i luften och han hade för- svunnit ut över Nordsjön.

Samma tur hade man inte ombord på Ville-d'Orléans. Omgivna av dimman för- svann de ovetande ut över kusten och bor- de därmed vara räddningslöst förlorade. Ballongen skulle förr eller senare förlora sin lyftkraft och hamna i vattnet. De båda män- nen som stod hopklämda i den 105 x 110

Krupps ballongkanon.

Ett Ballon Monté-brev av det vanligaste utseendet.
Just detta följde med ballongen Archimède den 21 november och var ytterst nära att missa den holländska kusten och försvinna ut över Nordsjön.

centimeter lilla korgen insåg snart att de var på väg mot katastrofen. De sänkte ballongen genom att släppa ut gas. Förhoppningen var att hitta ett fartyg som kunde hjälpa dem. Som lägst svävade de bara någon meter över vattenytan. Inget av de passerande fartygen förstod deras nödsignaler utan stävade envetet vidare på sina kurser.

I och på ballongkorgen fanns fyra postsäckar på tillsammans 250 kilo, en bur med sex brevduvor och dessutom tio sandsäckar som ballast. Två av sandsäckarna och den största postsäcken lämpades överbord och ballongen tog höjd igen. Postsäcken bärgades ett par dagar senare av en passerande norsk fiskebåt och fördes in till Kristiania (Oslo). Färden gick vidare mot norr och vid ettiden på dagen upptäckte Rolier genom en glipa i dimman att de befann sig över ett snötäckt berg! Utan att ha en aning om var de befann sig (Liafjell i södra Norge), sänkte de omedelbart ballongen och släppte ut ett par släpänkare. Ankartrossarna var cirka femtio meter långa men ankarna draggade utan att få ordentligt fäste på den snöiga bergssidan.

När de äntligen fått markkontakt gällde det hugga tillfället i flykten och hoppa ur ballongen precis samtidigt. Så skedde men passageraren Bézier trasslade in sig i en av ballongens släplinor och blev hängande

uppochnar, samtidigt som ballongen sakta började stiga igen. Piloten Rolier lyckades dock hålla emot tillräckligt länge i linan så att kamraten hann sparka sig loss. Den 1.246 kilometer långa seglatsen innebar nytt längdrekord för ballongflygning.

Ballongen som plötsligt blivit betydligt lättare steg strax till väders igen och seglade vidare på egen hand. Först vid lantgården Tunet, ca. 80 km nordväst om Kristiania, landade den för gott. Förundrade Ortsbor tog hand om brevduvorna och postsäckarna samt såg till att de kom till huvudstaden.

Efter ett påfrestande snöplumsande nådde de båda stelfrusna ballongfararna bebodda trakter och kunde till slut göra ett triumfatoriskt intåg i Kristiania. Den efterföljande uppvaktningen innehöll både Marseljäsens och festtal av Björnstjerne Björnsson. Ballongen skänktes omsider till Oslo Universitet och deponerades på Norsk Teknisk Museum på Bygdö.

De fyra postsäckarna, inklusive den som bärgats ur havet, skickades med båt till London och sedan vidare till Tours i Frankrike där den franska statsförvaltningen slagit sig ner. Breven nådde sina adressater mellan den 2 och 15 december. Postmuseum köpte 1999 in ett av breven från säcken som dumpades i havet utanför Norges kust (se bild i *Posttryttaren* 2000, sid. 175).

Fullt så lyckligt gick det inte för ballongen Jacquard som lyfte i nattmörkret den 28 november. I obefintlig sikt seglade den iväg i nordvästlig riktning och så småningom ut över Engelska kanalen. Den havererade i havet utanför Plymouth. Postsäckar och diverse vrakgods hittades på platsen under de kommande veckorna

Samma öde drabbade ballongen Richard-Wallace. Klockan 2 på eftermiddagen 27 januari sågs den sväva ut på 150 meters höjd över den franska västkusten på väg ut över Biscayabukten och Atlanten. Även där tog det någon vecka innan fiskare började hitta flytande postsäckar och andra tecken på tragedin.

Inrikesministerns flygtur

Den 7 oktober var det livligt värre bland ballongflygarna i Paris. Efter en mycket blåsig vecka hade det äntligen lugnat ner sig. Anhopningen av post gjorde att tre ballonger skulle skickas iväg samma dag. En av dem, Armand-Barbès, tilldrog sig särskild uppmärksamhet. Den skulle nämligen ha med sig landets inrikesminister Léon Gambetta som passagerare. Han skulle försöka ta sig till Tours för att organisera provinsiella arméer för Paris befrielse. Gambetta, en glöddande republikan, var den som tagit över efter Napoleon III:s abdikation. Att en så högt uppsatt herre skulle våga sig ut på något så äventyrligt som en ballongflygning var något märkvärdigt.

Vid 11-tiden på förmiddagen hade en mängd honoratiores samlats vid startplatsen på place Saint-Pierre i Montmartre. Ministern, iförd pälsbrämad långrock och pälsmössa, tog farväl bland annat av Victor Hugo som var på plats. Både statsmannen och författaren skulle med tiden få varsin ballong uppkallad efter sig. En annan som framförde sina välgångsönsknningar var Paris guvernör, den nyutnämnde nationalförsamlingsregeringens president, Louis Jules Trochu. Den pilot som fått det ansvarsfulla uppdraget att frakta inrikesministern var Alexandre Trichet och med fanns ytterligare en passagerare, Eugène Spuller.

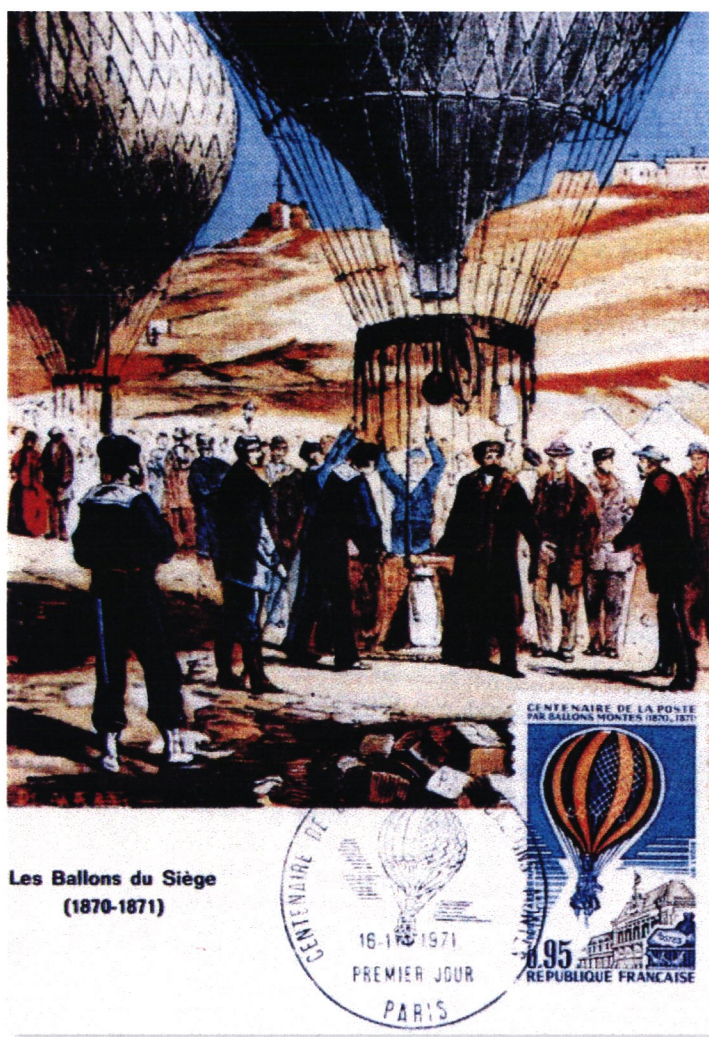
Starten gick bra men när ballongen nått tillräckligt högt började vindarna föra iväg den mot nordost, tvärt emot Tours som ligger en bra bit sydväst om Paris. Det gällde alltså för piloten att försöka gå ner så snart man passerat de tyska linjerna, detta för att passagerarna inte skulle få onödigt långt utmed landsvägarna till resmålet. Alltså började Trichet gå ner redan vid 12.30-tiden. Landningen var den kritiska punkten vid dessa flygningar. De var då åtkomliga för fientlig beskjutning. Och mycket riktigt. Kulorna började vira kring den sjunkande ballongen och Gambetta råkade ut för en lättare skottskada i handen.

Piloten fick bråttom att kasta ut de sandsäckar de hade med som ballast. Ballongen steg raskt i höjden och snart var de utom skothåll. Det tog ytterligare tre timmar innan de nådde bois de Favier nära Epineux och vågade sig på ett nytt landningsförsök. Men inte heller detta blev okomplicerat. Ballongkorgen fastnade nämligen i toppen av en storvuxen ek. På ett eller annat sätt lyckades de fira ner den väl påbyltade ministern och två dagar senare uppenbarade han sig i Tours.

Victor Hugos propaganda

Victor Hugo bidrog till försvaret på sitt sätt. Han författade propagandablad, skrivna på tyska, som släpptes ner över fiendelinjerna när ballongerna passerade. Det skulle få oväntade följder för besättningen på ballongen "Odöpt nr 2". Den startade från gasverket La Villette strax efter klockan 14 samma dag, den 7 oktober. Något gick snett. Redan efter 20 minuters flygning – den kortaste i Ballon Monté-historien – strandade ballongen i träskmarker 12 kilometer norr om Paris, bara 300 meter från en preussisk postering. Troligen blev den nedskjuten.

Piloten Racine och hans båda passagerare Piper och Friedman låg gömda fem timmar i det kalla vattnet. Först vid mörkrets inbrott vågade de sig iväg bara för att strax bli arresterade av några franska skarpskyttar som tog dem för tyska spioner. Ballongerna hade ju bevars spridit ut en massa flygblad

Inrikesminister Léon Gambetta, i långrock och pälsmössa,
inför den våldiga färden med Armand-Barbès.
Minneskortet utgavs till 100-årsjubileet 1971.

skrivna på tyska! Trion fördes till Fort de la Courneuve där de lyckades förklara hur det hängde ihop.

Samma Piper och Friedman lyckades ta sig tillbaka till Paris och den 7 november var det dags igen. Den här gången gällde det ballongen "Odöpt nr 3". Racine var ägare till båda de odöpta ballongerna men den här gången var Piper pilot. Även den här resan slutade mitt bland fienden och besättningen blev tillfångatagen på nytt, tillsammans med en tredje medresenär vid namn Juteau.

Att piloterna inte gav upp frivilligt har sin förklaring. Tyskarna betraktade flygarna som spioner som skulle avrättas på fläcken. Bara två dödades medan två omkom när deras ballonger störtade i havet. Resten överlevde. Troligen kände fienden viss respekt för dessa modiga luftseglare. Också posten behandlades respektfullt och de flesta brev nådde omsider sina adressater – även de försändelser som till en början hamnat i fientliga händer. Någon censur tycks inte heller ha förekommit.

Även ballonger som förräddade sig in i

Tyskland fick sin post eftersänd. Ett sådant exempel är Ville-de-Paris som startade den 15 december klockan 4.45 från Gare du Nord. Efter att ha drivit iväg rakt österut i närmare 8 timmar ansågs det vara dags att gå ner för landning. Denna gick bra men det var bara det att de hade passerat den tyska gränsen och befann sig i närheten av Nassau.

Lyxlunch i skyn

Ett och annat gamängaktigt upptåg blev också omtalat. Ballongen Gironde startade från Gare d'Orléans klockan 8.20 på förmiddagen den 8 november. Fyra glada herrar kravlade sig ombord, piloten Claude Galley samt passagerarna J. Gambes, E. Barry och en monsieur Herbault. Posten kom i andra hand och omfattade bara 60 kilo. Väl ovanför fiendelinjerna dukades en utsökt champagnelunch upp. Det åts och dracks och allteftersom flaskorna tömdes hivades de överbord försedda med hälsningen "Repas délicieux, excellent Château Giscours et bon appetit". Det muntra sällskapet landade utan problem efter sju timmars flygning

västerut vid Gaudreville.

Under den fyra månader belägringen pågick gjordes flera misslyckade försök att få in meddelanden till Paris. Det mest ambitiösa var de så kallade "Boules de Moulins". Uppströms Seine, vid staden Cosnes, stoppades fotbollsstora räfflade zinkklot fulla med brev (500-700 st.), varpå klothalvorna löddes samman för att bli vattentäta. Därpå kastades de i floden vid Moulins. I Paris fanns nät uppspända mellan kajerna för att fånga in meddelandena.

Endast ett fåtal brev nådde sina adressater, däremot hittades enstaka klot då och då under det kommande seklet, främst i samband med olika muddringsarbeten utmed floden. Så sent som 1968 hittades ett klot vid Rouen med flera hundra oskadade brev, daterade i januari 1871. Franska postverket inledde omedelbart en spektakulär jakt på efterlevande till de ursprungliga adressaterna. Breven skulle bäras ut även om det råka-de ske med ett sekels fördröjning.

Med tiden blev Paris belägring alltför påfrestande och den 28 januari 1871 kapitulerade fransmännen. Fredshandlingarna undertecknades en månad senare i Versailles.

Turlista för postballongerna som lämnade det belägrade Paris under perioden 23 september 1870 till 28 januari 1871

För vissa ballonger saknas uppgifter om medföljande post. Det beror på att de inte var postförande utan hade annan last ombord. Ett eller annat brev brukade dock slinka med och dessa objekt är mycket eftersökta bland specialsamlarna.

Avrese-datum	Ballongens nummer och namn	Medförde post avstämplat
23/9 70	1 Neptune	19-23/9
25/9 70	2 Ville-de-Florence	23-25/9
29/9 70	3 États-Unis	25-28/9
30/9 70	4 Céleste	29-30/9
30/9 70	5 Odöpt nr 1	27-29/9
7/10 70	6 Armand-Barbès	30/9-7/10
7/10 70	7 George-Sand	5/10
7/10 70	8 Odöpt nr 2	28/9-7/10
12/10 70	9 Washington	7-11/10
12/10 70	10 Louis-Blanc	7-11/10
14/10 70	11 Godefroy-Cavaignac	12-13/10
14/10 70	12 Jean-Bart nr 1	12-14/10
16/10 70	13 Jules-Favre nr 1	14-15/10
16/10 70	14 Jean-Bart nr 2	14-15/10
18/10 70	15 Victor-Hugo	16-17/10
19/19 70	16 Lafayette	18/10
22/10 70	17 Garibaldi	19-22/10
25/10 70	18 Montgolfier	22-24/10
27/10 70	19 Vauban	24-26/10
27/10 70	20 Normandie	-----
29/10 70	21 Colonel-Charras	27/29/10
2/11 70	22 Fulton	29/10-1/11
4/11 70	23 Ferdinand-Flocon	2-3/11
4/11 70	24 Galilée	3-4/11
6/11 70	25 Ville-de-Chateaudun	4-6/11
7/11 70	26 Odöpt nr 3	-----
8/11 70	27 Gironde	6-8/11
12/11 70	28 Daguerre	8-11/11

12/11 70	29 Niepce	-----
18/11 70	30 Général-Uhrich	12-18/11
21/12 70	31 Archimède	18-20/11
24/11 70	32 Égalité	-----
24/11 70	33 Ville-d'Orléans	20-24/11
28/11 70	34 Jacquard	24-28/11
30/11 70	35 Jules-Favre nr 2	28-30/11
1/12 70	36 Bataille-de-Paris	-----
2/12 70	37 Volta	-----
5/12 70	38 Franklin	1-4/12
5/12 70	39 Armée-de-Bretagne	-----
7/12 70	40 Denis-Papin	5-6/12
11/12 70	41 Général-Renault	7-10/12
15/12 70	42 Ville-de-Paris	10-14/12
17/12 70	43 Parmentier	14-16/12
17/12 70	44 Gutenberg	-----
20/12 70	45 Davy	17/12
20/12 70	46 Général-Chanzy	18-19/12
22/12 70	47 Lavoisier	18-21 12
23/12 70	48 Délivrance	21-22/12
24/12 70	49 Rouget-de-l'Isle	-----
27/12 70	50 Tourville	23-26/12
27/12 70	51 Merlin-de-Douai	-----
29/12 70	52 Bayard	27-28/12
31/12 70	53 Armée-de-la-Loire	29-30/12
4/1 71	54 Newton	31/12-3/1
9/1 71	55 Duquesne	4-8/1
10/1 71	56 Gambetta	9/1
11/1 71	57 Kepler	10/1
13/1 71	58 Monge	-----
13/1 71	59 Général-Faidherbe	11-12/1
15/1 71	60 Vaucanson	13-14/1
16/1 71	61 Steenackers	-----
18/1 71	62 Poste-de-Paris	15-17/1
20/1 71	63 Général-Bourbaki	18-19/1
22/1 71	64 Général-Daumesnil	20-21/1
24/1 71	65 Torricelli	22-23/1
27/1 71	66 Richard-Wallance	24-26/1
28/1 71	67 Général-Cambronne	26-27/1

Källor och litteratur

"Autolycus", Siege of Paris.

Artikelserie.

Stamp Magazine 1993.

Baudot, Jean-François,

Les ballons montés du siège de Paris.

Timbres Magazine 2001:oct.

Cohn, Ernst M.,

Ordinary Mail by Diplomatic Means
during the Siege of Paris 1870-1871.

Limassol 1995.

Horne, Alistair,

Fall of Paris.

London 1965

Lhéritier, Gérard,

Collection 1870, Ballons Montés,

Boules de Moulins.

Paris 2000.

Lüning, Örjan,

Luftpostens historia i Norden.

Stockholm 1978

Nationalencyklopedin.

Osignerad,

Ballongen som flög vilse.

Nordisk Filateli 1970:dec.

Sundman, Gösta,

Kloten från Moulins.

Postryttaren 1973.

Swärd, Arvid,

Om post och stämplat under några
världshistoriska epoker i Frankrikes historia.

Postryttaren 1960

Tullberg, Sigurd,

Ur ballongpostens historia.

Nordisk Filateli, 1972: juni.

Yvert et Tellier,

Catalogue Spécialisé des Timbres de France.

Amiens 1975.